

ЧУДОМИР
ХАДЖИ ДОНЧО ТРЪГВА НА
ПЪТ

chitanka.info

Хаджи Дончо рядко си отиваше вечер вкъщи. Обикновено спеше в дюкяна. Ако се не запиеше той самият с другари, Минчо Калайджият ще върлува до късна полунощ или Цанко ще стърже с гъдулката, дорде се съмне; или пък другоселци ще нощуват, та не сварваше да се прибере. Къщата му е отгатак реката, на високия бряг, мушната между сливаците, а мостът е от една крива ела, метната върху два плоски камъка. Дорде го минеш, ако не си свикнал, три пъти ще те притресе. Пък и занаят ли е пусти! С този се почерпиш, онзи те покани, сам се поканиш и главата ти почне да шумоли като гърне със задушен боб. Сръбне ли му хаджи Дончо, не че се не решаваше да го мине, напротив, още по-смел ставаше! Закрачи юнашки към него, метне крак отгоре, позалюлее се малко с разперени ръце, дорде се закрепи, затътрузи крака като малко дете, кога се учи да ходи, и полека-лека достигне благополучно другия край. Стигне ли края, сбърква я като власите. Както пристъпя и се олюлява, не вижда в тъмното, че мостът се е свършил, а тътрузи крака и кога да стъпи на земята на по-ниското — бух! — строполи се като козиняв чувал на брега. Мешинената му кесия, пълна с черни гологани, изхвъркне из пояса, а сребърният часовник, голям като габровска солница, изчатка из камънаците.

Кесията си рядко намираще, а часовникът, нали е вързан за шията, провисне като касапско точило и отпътува с него за вкъщи, удряйки го ту по едното, ту по другото коляно. От много падане капациите му се бяха наръбили като черупка на костелив орех и сами се отваряха в пояса му, та често спираше. И кога дядо Слави Шерденят някога му рече: „Хаджи, я гледай на сахатя да не прегори Дянко гювеча във фурната“ — той го извади, прислуша го и каже самоуверено:

— Спрял е, пущината, ама аз му знам математа! Ей сега ще тръгне. Гледай!

Извади набързо чекията, разтвори го, тупне му ръба в тезгяха, някъде из машинерията му изскочи някоя бълха и той пак зацъка.

— Бре да се не види макар — подскача дядо Слави, — колка е пущината! Че тя да се загнезди в перея на Гичовата воденица, и нея ще спре, веричката ѝ проклета!...

През неделя, през две, а най-малко в месеца веднъж хаджи Дончо ходеше в града да пазарува това-онова за дюкяна. Набележи си

на тютюнева хартия: бяла дъвка, сачика̀бръс, тарана̀, кокусу, мъниста, телени копчета, зачия и всичко, каквото беше на привършване, възсядаше коня сутринта и до вечерта се връщаше с пълни дисаги стока. Зададе ли се ден за път, в цялата му къща настъпваше истинска тревога. В ранни зори още ратаят отвеждаше охранения му кон пред дюкяна, връзваше го за големия бряст и чакаше нареждания. Многобройното му семейство, строено зад къщата с лице към дюкяна, чакаше също заповеди. Изправена на пръсти до караджейката слива, отгдето се наблюдаваше най-добре, хаджийката се превръщаше цяла на зрение и слух.

— Марийо, Марийо мари, кажи на Дона да ми донесе сивия кюрк с вълчите кожи!

— Тичай, майка — кожуха — предаваше хаджийката и пак наостряше уши.

— Герге, Герге бре — голямата бъклица и павура, карловския павур, сплескания, дете бере една половиница, да донесеш, чу ли!

— Великоо! Да отчупи майка ти един краищник от прясната пита и да го посоли с мерудия!...

— Митко, Митко бре, луданчо! Какво си възпретнал крачолите като зебек! Стига си газил из реката, ами се качи на червената върба и ми отсеци една жилава пръчка!

— Тичай, майка — предаваше хаджийката на най-малкия си син, който незабелязано беше напуснал строя и се беше свлякъл в реката, — тичай и гледай да не паднеш във вира, че е много дълбоко.

— Недо, Недке! — провикваше се наново хаджията. — Да ми донесеш червената възглавница за седлото!... И една нова марама от големите, филибелийските!...

Цял час по моста прибъгваха назад и напред седемте му деца като седем връзки между два щаб и пренасяха всевъзможни дреболии, които огромните мешинени дисаги поглъщаха като топъл хляб. Буйният кон ровеше трапчинки пред себе си, пръхтеше, цвилеше и подканяше за път. Най-послед, пременен като паша, с нови сукнени потури с грамадни гайтанлии колаци, със синя салтамарка, нова риза, морав пояс, препълнен с кесии, тефтери, марами, мезета, ножчета и чибуци, с широк сребърен кюстек през шията, хаджи Дончо излизаше тържествено из дюкяна. Ратаят развърже коня и го доведе при големия, специално поставен камък до черковната врата, за да се качи. Дойде до

него хаджията, поопипа се да не е забравил пусулата с пазарлъците, прекръсти се три пъти, понатисне шапката да не отхвъркне при язденето и пак изкряска:

— Шапката ми бре, чапкъни! Астраганената ми шапка да донесете, бързо! С това усойче гнездо в град ходи ли се?

Като му донесат новата шапка, прекръсти се пак и даде последните си нареждания, хаджи Дончо се метне на коня, който потръгне, понадигне се на задните си крака, разтърси грива, та пропукаат скъпи поводи и гердани със сини обайници, повърви, повърви заднишком, след това извие настрана с наведена глава, обиколи в кръг пред дюкяна и се отпрати като хала надолу из дългата улица. Разляят се псета, хукнат дечурлига след него, докато прецапа реката при завоя, пръсне селските гъски, като коте перушинена възглавница, и се изгуби из пътя надолу.

Не се минават десет минути, и хаджи Дончо, слязъл, повел коня, се връща назад намусен, сърдит. Поп Никола току-що е привършил утринната си, го посреща учуден:

— А, хаджи-баба, какво стана? Защо се връщаш? Да не си нещо забравил?

— Нищо не съм забравил, отче, ами господ да я убие, тъкмо завивах при Цигански дол, за да поема равното, и баба Яна врачката ми пресече път. Преди слънце още ходила по Зъмските камъни билки да бере, вещицата проклета, и тъкмо на завоя присоса като невестулка през пътя ми. Върви ли се по-нататък?!

— Какво ти вървене, брате, и дума да не става! Злощастие и гибел неизбежна те чака, ако тръгнеш!

— Че и не пукна, проклетницата, та да миряса селото. Не смее човек ни на път да тръгне, ни очи с очи да срещне с нея — пухти хаджията и привързва коня о бряста.

— Сила нечестива, хаджи! Анатема! Сохрани, господи... Сохрани, спаси, помилуй и избави нас от всяких — мърмори под нос поп Никола, прекръства се и дебелият му бастун зачуква бавно и отмерено по тесния мост.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.